

Haar doel: vasthouden aan beroepsgericht Nederlands tegen de verdrukking in. Hoe? Door voortdurend duwen en trekken aan de muren van groen onderwijs. Van binnenuit. Angelique van Zoelen is geen zieltjeswinner, ze wil het voorleven.

Terugblik op dertig jaar avo

Rumoer bij Nederlands

‘Dat de beroepsgerichte docenten nu in hun vak aandacht moeten besteden aan taal en rekenen, zie ik als de bekroning van mijn werk’

Angelique van Zoelen maakte en maakt zich hard voor het algemeen vormend onderwijs. “Ik sta wel vooraan op de barricade, maar soms denk ik dat ik niet altijd aan de juiste touwtjes heb getrokken”

Angelique van Zoelen begon in 1980 als docent Nederlands en maatschappijleer aan de RMLTS in Utrecht. Voor maatschappijleer had ze geen collega, voor Nederlands één. Dat was voor haar het begin en de aanleiding voor haar landelijke werk dat dertig jaar zou duren. Nu ‘trekt ze zich terug’ binnen Wellantcollege, om via de ondernemingsraad te zorgen dat de integratie van avo-vakken in het beroepsgerichte in haar eigen organisatie beter wordt geborgd.

Het begin

“Toen ik begon had ik behoefte aan ruggespraak, ik wilde de krachten bundelen. Eén keer per jaar was er een driedaagse voor Nederlands. Daar werd hard gewerkt; we maakten landelijke examens en allerlei lesmateriaal, zoals video’s over vergadertechniek en conflicthantering. Er waren ook wel docenten die nog vasthielden aan literatuur en poëzieonderwijs, maar de meesten zagen toch meer heil in functioneel schrijven, zoals sollicitatiebrieven. Het was heel inspirerend.”

“Omdat ik actief was tijdens die driedaagses werd ik gevraagd voor het mas B-project (zie kader). Dat had als doel de tweejarige B-opleiding meer leerlingvriendelijk en praktischer te maken. Tot dan toe kwamen er vooral jongens van boerenafkomst naar de mas B. Eind jaren 70 kwamen er steeds meer meisjes en ook jongens die geen agrarische achtergrond hadden. Ze kwamen op het groen, de milieukant af. Maar zij misten de praktijkervaring.”

“Ik kwam uit de stad en wilde meer aansluiten bij de belevingswe-

reld van de jongeren en van daaruit de breedte in. Sommige jongens moesten in militaire dienst. Ik vroeg ze hoe ze dat vonden, liet een groepje naar de kazerne in Utrecht gaan en een ander naar het antimilitaristisch front. Ik vroeg hoe ze dachten over de boterberg en de melkplas. Ik ging met ze naar de rechtbank. Daar stond een keer een jongen terecht die ze kenden uit het dorp. Dat maakte indruk. Ze merkten dat rechtspraak ook dicht bij hen in de buurt staat. In de klas moesten ze daar dan spreekbeurten over houden, ze deden onderzoek, leerden samenwerken. Ik deed veel aan groepswork, vond het belangrijk dat de leerlingen praatten, niet ik. Collega’s klaagden dat het zo rumoerig was in mijn klas. Ik kon vast geen orde houden. Later heb ik voor die collega’s nog een cursus didactische werkvormen geregeld. Ik zei: als julie niet meegaan in dat groepswork, dan neem ik ontslag.”

Het elfde uur

Vanaf 1990 veranderde veel in het agrarisch onderwijs: de aoc-vorming en de invoering van de kwalificatiestructuur. Dat had gevolgen voor de positie van de algemeen vormende vakken.

“De scholen gingen zich meer als concurrenten van elkaar zien, ze richtten zich erg op hun eigen zaken. Het fenomeen studiedagen ging ter ziele. De landelijke pedagogische studiecetra hadden nog wel wat subsidie voor agrarisch. Van daaruit ontstond de veldorganisatie, ook voor de avo-vakken. Om toch, tegen de verdrukking in, de contacten te onderhouden en studiedagen te organiseren.”

“Vanuit dat landelijke werk zat ik in de commissie algemene vorming

en doorstroming van LOBAS, later Aequor. We zorgden voor de borging van avo-vakken in het curriculum en van de doorstroming naar het hbo. Maar met de komst van de eerste kwalificatiestructuur voelde LOBAS zich niet meer geroepen om daar aandacht aan te besteden, dat lag voortaan bij de scholen. Dat liep natuurlijk mis en dan werden we te elfder uren erbij geroepen om gaten te dichten, maar structureel speelden we geen duidelijke rol in die organisatie. Ik voelde me daar als spreekbuis van de avo-vakken eigenlijk heel vaak het vijfde wiel aan de wagen.”

Een halve dag

“Tijdens PUC (Project Uitwerking Certificaten, zie kader), werkten we nog aan de eindtermen maatschappijleer en via integratie in de kwalificatiedossiers zorgden we ervoor dat deze goed geborgd waren. Met al dat PUC-materiaal is niet veel gedaan, maar hier bij Wellantcollege heb ik het veel gebruikt.”

“Na de veldorganisaties en PUC werd het landelijk stil, tot het competentiegerichte onderwijs zijn intrede deed. AOC Oost investeerde toen met geld van het ministerie in het Groene Lab, om competentiegerichte lesmateriaal en proeves van bekwaamheid te ontwikkelen. Voor Nederlands en maatschappijleer konden we het materiaal dat we bij PUC ontwikkeld hadden en dat altijd op de plank was blijven staan, zo weer gebruiken.”

“Vanuit het Groene Lab zijn de *Communities of Practice* ontstaan. De CoP voor avo – een excuustruus met twee docenten – heeft als doel de integratie in het competentiegerichte onderwijs te bevorderen via een netwerk van docenten. Dat was

TEKST EN

FOTOGRAFIE

leonie barnier

vanaf het begin een doodgeboren kindje. Docenten wilden wel, en de colleges van bestuur ook, maar vestigingsdirecteuren zagen het belang niet in van studiedagen. Zij zijn vooral bezig met de 850-urennorm. En avo werd steeds belangrijker, er mocht geen les uitvallen. Dus mensen kregen niet meer de gelegenheid om landelijk uit te wisselen. ‘Dat kan ook wel via LinkedIn’, zeggen de directeuren, maar docenten van mijn generatie willen elkaar ontmoeten, een halve dag met elkaar opwerken. Dan ligt er een beter resultaat.”

En nu

Algemeen vormende vakken hebben binnen een beroepsopleiding een lastige positie. Er is altijd het zoeken naar de balans tussen integreren of autonoom blijven. “Voor avo zou het beter zijn als we bij OC&W zouden zitten. Taal, rekenen en maatschappijler zouden dan vanzelfsprekender participeren in netwerken, we zouden meer connecties met de lerarenopleidingen hebben en ook Stoas Hogeschool zou dan meer samenwerken met de lerarenopleidingen. Op het vlak van avo zouden we zaken beter kunnen borgen. We zouden dan als één aoc kunnen opereren.”

“De afgelopen dertig jaar zijn de avo-vakken wel steeds meer beroepsgericht ingevuld. Maar nu, met een nieuwe focus op taal- en rekenonderwijs, gaan de CvB’s weer meer op generiek, los van de beroepspraktijk. Met de landelijke examens, de 850-urennorm en de

opbrengstenmetingen zeggen ze: ‘Geef ze maar veel uren taal en rekenen’. Dan lijkt het erop dat je de kwaliteit kunt borgen. Maar dat is korte termijnpolitiek, het past niet bij onze leerlingen. Vooral niet bij die van niveau 2 en 3. Dan zijn we weer terug in 1980. De invoering van het landelijk examen juich ik toe, maar niet dat het los van de beroepspraktijk wordt ingevuld. Aan de andere kant, dat de beroepsgerichte docenten nu ook in hun vak aandacht moeten besteden aan taal en rekenen, en dat met landelijke criteria, dat zie ik als de bekroning van mijn werk.”

Jong

“Mijn overstap naar de OR valt nu samen met het moment dat de stekker uit de CoP’s wordt getrokken. Dat is triest, het hangt te veel af van de persoon, te weinig van de structuur, en dat heb ik niet kunnen veranderen. Ik ben geen zieltjeswiner, ik wil het voorleven. Ik ben geen netwerker, vind ik. Ik sta wel vooraan op de barricade. Maar soms denk ik wel eens dat ik niet altijd aan de juiste touwtjes heb getrokken.”

“Mijn pa zei altijd: je moet de organisatie van binnenuit veranderen. Toen ik jong was geloofde ik niet dat dat werkte, maar als ik nu terugkijk doe ik hetzelfde, want mijn hart ligt bij het agrarisch onderwijs en bij Wellant.”

Landelijk werk van Angelique van Zoelen

Mas B-project (1976), de tweejarige B-opleiding (nu niveau 3) moest een meer praktische invulling krijgen en werd driejarig.

Veldorganisatie, landelijk netwerk van docenten rond een vakgebied, georganiseerd vanuit de Landelijke Pedagogische Centra.

Commissie algemene vorming en doorstroming van LOBAS, later Aequor: borgen van avo-eindtermen in de kwalificatiestructuur.

Project Uitwerking Certificaten (PUC, 1990): project waarin mao-docenten uit het hele land eindtermen uit de kwalificatiestructuur vertalen naar praktijkgerichte opdrachten.

Het Groene Lab (2004), samenwerkingsverband van elf aoc’s om invulling te geven aan competentiegericht onderwijs.

CoP avo (Community of Practice, 2007), CoP’s zijn samenwerkingsverbanden voortgekomen uit het Groene Lab.

advertentie

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

Groen onderwijs
CPS

Blijvend resultaat

CPS | T [033] 453 43 43 | E cps@cps.nl | www.cps.nl